

Managementsamenvatting

Onderzoek naar de aard en omvang van schade door online fraude bij bedrijven

Auteurs

Tessel Blom

Menno Driessé

Luuk Brouwers

Iris van Vugt

Managementsamenvatting

Onderzoek naar de aard en omvang van schade door online fraude bij bedrijven

Auteurs

Tessel Blom

Menno Driesse

Luuk Brouwers

Iris van Vugt

Opdrachtgever

Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

Publicatienummer

2024.184-11031

Citeren als

Blom, T., Driesse, M., Brouwers, L., & van Vugt, I., (2026). *Onderzoek naar de aard en omvang van schade door online fraude bij bedrijven*. WODC: Den Haag.

Datum

15 april 2026

Beeld omslag

Adrien via Unsplash

Managementsamenvatting

Aanleiding van het onderzoek

Online fraude is in recente jaren een steeds belangrijker en actueler onderwerp geworden voor het Nederlandse bedrijfsleven. Door technologische ontwikkelingen, waaronder verdere digitalisering van bedrijfsprocessen en communicatie, hebben fraudeurs meer mogelijkheden gekregen om bedrijven online te misleiden. Tegelijkertijd **ontbreekt het aan actuele en betrouwbare kennis over de aard en omvang van online fraude bij bedrijven en over de directe financiële schade die bedrijven hierdoor lijden**. Bestaande literatuur en onderzoeken bieden vooral achtergrondinformatie of richten zich op particulieren, cybercriminaliteit in brede zin of specifieke fraudevormen, maar geven geen samenhangend beeld van online fraude bij bedrijven in Nederland. Deze kennis is echter noodzakelijk om gerichte beleidsmaatregelen te kunnen ontwikkelen en om bedrijven die slachtoffer worden van online fraude beter te ondersteunen.

Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de aard en omvang van de schade door online fraude bij bedrijven in Nederland. Daarbij is niet alleen gekeken naar de uitkomsten zelf, maar ook naar de vraag in hoeverre databronnen beschikbaar zijn en welke methoden gebruikt kunnen worden om op basis van deze bronnen online fraude bij bedrijven te schatten. Vervolgens is getracht dit daadwerkelijk in kaart te brengen. Hierbij is ook expliciet aandacht besteed aan de (on)mogelijkheden van deze exercitie, aannames, onzekerheden en mogelijkheden voor verbetering van toekomstige schattingen.

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek bestond uit een vooronderzoek en een hoofdonderzoek. In het vooronderzoek is een literatuurstudie uitgevoerd en zijn interviews gehouden met stakeholders en experts op het gebied van online fraude. Het vooronderzoek heeft onder andere geleid tot een **taxonomie van online fraude bij bedrijven**, die ook in de toekomst gebruikt kan worden om fraudevormen eenduidig te classificeren en te registreren (zie Figuur 1).

Wat is de opbrengst voor de dader?	Wat is de modus operandi?	Specificatie van de modus operandi
1. Betalingsfraude (opbrengst is een betaling)	1.1 Niet leveren van beloofde goederen of diensten	1.1.a Aankoopfraude
		1.1.b Acquisitiefraude
		1.1.c Beleggingsfraude
		1.1.d Recoveryfraude
	1.2 Aannemen van een valse identiteit	1.2.a CEO-fraude
		1.2.b Helpdeskfraude
		1.2.c Identiteitsfraude (werknemer)
	1.3 Manipuleren van gegevens	1.3.a Domeinnaamfraude
		1.3.b Factuurfraude
1.3.c Betaalverzoekfraude		
2. Producten- of dienstenfraude (opbrengst zijn producten of diensten)	2.1 Niet voldoen aan betaling	2.1.a Verkoopfraude

Figuur 1: Taxonomie van online fraude bij bedrijven.

Daarnaast is een **inventarisatie van beschikbare databronnen gedaan**, waarbij de mogelijkheden en beperkingen van de bron in kaart zijn gebracht, net als beperkingen in de huidige uitvoeringspraktijk. Voor het onderzoek zijn vier bronnen geïdentificeerd die op dit moment inzicht kunnen bieden in de aard en omvang van online fraude bij bedrijven. **Deze databronnen kennen echter duidelijke beperkingen die grote invloed hebben op de betrouwbaarheid van schattingen.** Deze databronnen zijn:

1. *Politieregistraties.* Politieregistraties kunnen een belangrijke bron zijn voor inzichten over online fraude, doordat zij een groot landelijk meldpunt zijn voor slachtoffers. **De registratiepraktijk bij de politie is momenteel echter onvoldoende voor het in kaart brengen van slachtofferschap van online fraude bij bedrijven.** Meldingen en aangiftes zijn vaak onvolledig, waarbij niet duidelijk is of het slachtoffer een bedrijf of een particulier is. Ook worden er geen eenduidige definities gehanteerd voor verschillende fraudevormen en ontbreken schadebedragen.
2. *Fraudehelpdesk Zakelijk.* De Fraudehelpdesk Zakelijk is een online meldpunt voor bedrijven voor fraude. **Data van de Fraudehelpdesk Zakelijk bevat uitgebreide en consistente informatie over fraude-incidenten en fraudevormen.** Bij de Fraudehelpdesk Zakelijk wordt echter geen informatie verzameld over de kenmerken van bedrijven die melding maken, waardoor deze databron geen verdere inzichten kan bieden over het type bedrijven dat slachtoffer wordt.

3. *Enquête onder ondernemerspanel.* We hebben een enquête uitgezet onder een representatief panel van 600 ondernemers van Ipsos I&O. In deze enquête hebben we succesvol gebruik gemaakt van de opgestelde taxonomie voor online fraude. Middels extrapolatie hebben we vervolgens een schatting gemaakt van de omvang van online fraude bij bedrijven. **Bij slachtofferenquêtes is echter vaak sprake van een slachtofferbias**, wat leidt tot mogelijke overschattingen, en **het aantal slachtoffers in de steekproef is te klein** om verdiepende inzichten te krijgen in de aard van online fraude en de verschillende fraudevormen bij bedrijven.
4. *Enquête onder ondernemerspopulatie.* We hebben via VNO-NCW, MKB-Nederland en de aangesloten brancheverenigingen een enquête breed uitgezet onder ondernemers. **Hier hebben we (nogmaals) ondervonden dat ondernemers niet graag enquêtes invullen.** De respons bleef na meerdere reminders beperkt tot enkelen, waardoor deze databron niet verder gebruikt kon worden in dit onderzoek.

Tot slot is een onderzoeksaanpak vastgesteld waarbij we de omvang van online fraude proberen te schatten door middel van extrapolatie van de enquête resultaten en het gebruik van de multipliermethode. Bij multipliermethode gebruiken we de meldingspercentages uit de enquête om tot een schatting te komen van het *dark number* van de politieregistraties en de Fraudehelpdesk Zakelijk. Daarmee kunnen we een schatting maken van de totale omvang van online fraude bij bedrijven. Indien mogelijk trianguleren we deze drie schattingen vervolgens om tot een robuustere schatting te komen.

De aard en omvang van online fraude bij bedrijven

Bovenstaande methode leidt tot schattingen van de omvang online fraude die sterk verschillen tussen de databronnen. De schattingen op basis van registerdata (Fraudehelpdesk Zakelijk en politieregistraties) in combinatie met de gerapporteerde meldingspercentages in de enquête (multipliermethode) zijn vele malen lager dan de schatting op basis van extrapolatie van de enquêteresultaten en ook de 95%-betrouwbaarheidsintervallen zijn erg breed (Tabel 1). Wij kunnen hierdoor geen betrouwbare schatting maken van de omvang van online fraude bij bedrijven.

Tabel 1. Overzicht van schattingen van slachtoffers en fraude-incidenten voor de verschillende databronnen. De politieregistraties bevatten geen (betrouwbare) informatie over financiële schade door fraude-incidenten.

Databron	Schatting (95% betrouwbaarheidsinterval)
Enquête ondernemerspanel	52.849 - 124.573 slachtoffers 80.532 - 189.825 incidenten met directe schade
Fraudehulpdesk Zakelijk	1.680 - 11.667 incidenten met directe schade
Politieregistraties	4.061 - 9.748 incidenten

De schatting van de omvang van de directe financiële schade door online fraude verschilt ook sterk tussen de uitkomsten uit de enquête (extrapolatie) en uit de meldingen bij de Fraudehulpdesk Zakelijk (multipliemethode op basis van meldingspercentage uit enquête). **De directe financiële schade, geschat op basis van de enquête, ligt met een 95%-betrouwbaarheidsinterval tussen €90 miljoen en €211 miljoen.** Op basis van meldingen bij de Fraudehulpdesk Zakelijk ligt dit lager.

Tabel 2. Overzicht van schattingen van omvang van de schade voor de verschillende databronnen. De politieregistraties bevatten geen (betrouwbare) informatie over financiële schade door fraude-incidenten.

Databron	Schatting (95% betrouwbaarheidsinterval)
Enquête ondernemerspanel	€90 miljoen - €211 miljoen directe financiële schade
Fraudehulpdesk Zakelijk	€14 miljoen - €95 miljoen directe financiële schade

De meeste geregistreerde en gerapporteerde incidenten van online fraude bij bedrijven betreffen aan- en verkoopfraude. Incidenten van factuurfraude, CEO-fraude, identiteitsfraude en helpdeskfraude worden relatief vaker gemeld bij de politie, terwijl acquisitiefraude vaker gemeld wordt bij de Fraudehulpdesk Zakelijk. Aan- en verkoopfraude vindt veelal plaats op webshops, terwijl de andere fraudevormen meestal telefonisch of via e-mail gebeuren.

Aanbevelingen

Voor beter zicht op online fraude bij bedrijven is het van belang dat er **in de toekomst meer data wordt verzameld, en dat de beschikbare data van betere kwaliteit is.** Om dit te bereiken bevelen we een aantal zaken aan:

- **De registratiepraktijk bij de politie moet structureel worden verbeterd.** De politie is een belangrijk landelijk meldpunt waar slachtoffers zich melden. Voor

inzicht in dit slachtofferschap is het noodzakelijk dat de politie in ieder geval gaat registreren of de melder een bedrijf of particulier is en welke directe financiële schade het fraude-incident tot gevolg had. Het verplicht maken van bepaalde velden in de registratie bij het opnemen van de melding of aangifte, zoals fraudevorm, slachtoffertype en schade, zou hiertoe een eerste stap zijn.

- Bij het maken van een *dark number* schatting zullen meerdere databronnen gecombineerd moeten worden. **Het is daarom van belang dat verschillende organisaties een gezamenlijke taxonomie voor online fraude hanteren**, zoals is voorgesteld in dit rapport. Door gebruik te maken van dezelfde definities en afbakeningen, kan data vergeleken worden en sluit deze op elkaar aan. Door de centrale positie van de Fraudehelpdesk in het landschap kan overwogen worden hen hiervoor verantwoordelijk te maken.¹
- Voor inzicht in slachtoffertypes zou door de Fraudehelpdesk Zakelijk overwogen kunnen worden ook **informatie over de bedrijven, zoals de bedrijfssector en de bedrijfsgrootte, uit te vragen bij de melders**. Wanneer meer zicht is op slachtoffertypes kunnen beleidsinterventies gericht worden ontwikkeld voor de preventie en bestrijding van online fraude bij bedrijven.
- Ondernemers zijn een notoir lastige doelgroep om te bereiken met een enquête. Het is daarom aan te raden om **inspanningen hiertoe te bundelen en met slachtofferenquêtes aan te sluiten bij lopende monitors**. Een kansrijke monitor voor het in kaart brengen van de omvang van online fraude bij bedrijven is de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven van het CBS, die naar verwachting in 2026 uitgezet zal worden.

¹ Dit is in lijn met één van de opgestelde ontwikkelrichtingen voor de Fraudehelpdesk uit de evaluatie van de organisatie in 2023 (Pro Facto, 2023).